

Pustolovščina v Tibetu

Iztok Tomazin: Pustolovščina v Tibetu (Smučanje z osemstisočaka) — Cankarjeva založba, Ljubljana 1994.

»Vzponi na najvišje gore sveta so vedno bili in bodo sanje večine gornikov,« pravi **Iztok Tomazin**. Da, sanje — Tomazinu so se uresničile, saj že desetletje sodi med naše najuspešnejše alpiniste-himalajce, vsestranske osvajačce višin, ki jih spozna tudi kot zmajar in jadralni padalec, hkrati pa je še nekaj, kar številnim njegovim sopotnikom ni dano — je pisatelj. Zavedajoč se enkratnosti vsakega velikega gorniškega dejanja skuša svoja občutenja in čustvovanja, kakršna neizbežno spremljajo sleherni ekstremno delovanje, ohraniti spominu in tistim, ki jih ni bilo poleg. Najpogosteje sta to film in fotografija, Tomazin pa spretno ubeseduje, zapisuje tudi najbolj subtilna, oddaljenemu opazovalcu skrivnostna dogajanja in bralcu napeto zgodbo. Vendar ne ostaja samo na ravni običajnega potopisa, ampak ves čas išče globlje, k samemu smislu takega početja, k smislu, ki ga je iskalo že toliko osvajačev »nekoristnega sveta«, kot je nekoč zapisal sloviti francoski alpinist **Li-onel Terray**.

»Pustolovščina v Tibetu« je že četrta Tomazinova knjiga, v kateri avtor pripoveduje o veliki pustolovščini, kakršna prav gotovo je smučanje z osemstisočaka in ki hkrati pomeni tudi slovenski smučarski višinski rekord. Kogar zanima izključno dokumentirano poročilo o dogodku, bo moral seči po kakem drugem papirju, v tej knjigi pa bo »odkrival« neko drugo sporočilo, pripoved nepoboljšljivega zaljubljenca v himalajski prostranstva, še posebej v tibetansko visoko planoto, kamor se je s smučarsko odpravo na Šišo Pangmo odpravil že tretjič, vedno znova prizadet nad nemilo usodo tamkajšnjega ponosnega ljudstva pod dolgoletno kitajsko okupacijo.

V osrednjem delu pripovedi, ki govori o dogajanjih na gori, se ves čas prepletata Tomazinov evropsko ra-

cionalni odnos do početja na gori (težak vzpon, hud mraz, višinska bolezen...) in notranje poduhovljen življenjski utrip pokrajine s starodavno vero v bogove na vrhovih. In prav ta, očem nevidna zgodba, kot bi dejal **Tomo Virk**, gradi literarno mojstrovino z vsemi potrebnimi atributi. Ko pisatelj vseskozi vztraja na poti iskanja smisla, ga najdeva v otipljivem veselju nad doseženim vrhom ali v uspelem smučarskem spustu in ga spet le sluti v daljnih nepoznavnih skrivnostih bivanja, ponuja bralcu v premislek široko paleto najrazličnejših možnih pogledov na bistveno eksistenčno vprašanje — kako čim ustvarjalneje živeti in preživeti.

Po knjigah Korak do sanj, Čo Oju — Turkična boginja in Nebo nad Afriko — polet z zmajem s Kilimandžara je **Iztok Tomazin** s Pustolovščino v Tibetu dokončno stopil v svet literature, med tiste naše ugledne planinske in alpinistične pisce, ki gradijo kakovosten most, oprt na eni strani na klasike, kakršni so **Kugy, Mlakar, Jug**, na drugi pa na sodobnosti, ki jo zaznamujejo **Matjaž Kmecl, Ante Mahkota, Nejc Zaplotnik, Danilo Cedilnik, Dušan Jelinčič, Viki Grošelj** in še kdo.

Mitja Košir

Duša, le pojdi z mano

Franci Petrič: Duša le pojdi z mano — Družina, Ljubljana 1994.

Najprej velja povedati, da je **Duša, le pojdi z mano** naslov rubrike v časopisu Družina, ki jo že od leta 1991 piše urednik v tem časopisu **Franci Petrič** in ki pravzaprav pomeni vrsto opisov božjih poti na Slovenskem (v tej knjigi je objavljen le prvi del teh opisov). Vendar so ti opisi veliko več kot zgolj prirodna napotila božjepotnikom, kako se pride do kakšne romarske cerkve in kdaj so romanja. In prav v tistem več je vrednost te knjige za slehernega bralca, saj gre za pravcato umetnostno zgodovinsko besedovanje o velikih kulturnih zakladih širrom naše majhne, a tako lepe deželice.

V tej prvi knjigi o božjih poteh na Slovenskem jih je opisanih 42, od Bele krajine naokrog po slovenskem etničnem obrobju ter povprek od morja do Pohorja, od Gorenjske do štajerskih gor. Tudi bralec, ki sicer romanj ne obiskuje, bo presenečen, ko bo prebrano knjigo odložil. Najprej ga bodo, če mu le kaj pomeni kultivirana krajina, navdušile čudovite barvne fotografije, lahko bi rekli kar portreti slovenskih romarskih cerkva, tiste na ljubkih gričih, pa v mestih ali visoko pod gorskimi stenami. Vsakega od teh zunanjih portretov spremljajo tudi fotografije cerkvenih notranjščin, interjerji neprekosljive lepote in velikega kulturnega bogastva. Slovenski oltarji, gotski, baročni, veliki in mogočni, pa manjši in skromnejši, a prav v tej skromnosti še toliko bolj naši, saj gre pri teh opisih v večini za preprostejše romarske cerkvice kot pa za mogočnice bazilike. Vendar nas celota prepriča, kako je skozi stoletja, skoraj skozi tisočletje, slovenski človek z ljubeznijo in velikim občutkom za lepo udejanjal svojo vero tudi v zunanjih, materialnih simbolih. V tisočih znamenjih ob slovenskih poteh in v vseh teh cerkvah, ki jim le posvečeni vedo natančno število.

Je pa ta Petričeva knjiga še nekaj posebnega, kar nam, Slovencem, kljub obilni in kakovostni vodniški literaturi vendarle manjka. Opozarja nas namreč na poti, ki so imele in imajo še danes nek poseben pomen, vendar to še ne pomeni, da se na ta romanja, ki so lahko tudi potniška ali celo planinska, ne bi podajali kadarkoli v prostem času. Vsakdo bo na koncu takšnega izleta navdušeno ugotovil, da je veliko zamudil, ker še ni stopil, na primer, v Drežnico pod mogočno zahodno steno Krna, ali da je zanemarjal kratek nedeljski izlet na Kurešček s krasnimi razgledi po Dolenjski in Notranjski vse tja do Snežnika, pa tudi h »kranjskim snežnikom« seže oko, ali pa na Kum, na Limbarsko goro... Veliko vrednost knjigi dajejo poleg vsega napisanega tudi Petrovičeva opozorila na to potniško planinsko razsežnost teh romarskih poti.

Mitja Košir